

Afvalstoffenrecht

VMR

Actualiteitendag
1 oktober 2020

Mr R.G.J. Laan

Actualiteiten 2019/2020

Vraagstukken afvalrecht steeds genuanceerder

1. Wel of geen afvalstof?
2. Gevaarlijke of niet-gevaarlijke afvalstof?
3. Grensoverschrijdende overbrengingen van afval
4. Europese regels voor verwerking van elektronisch afval
5. Afvalbelasting
6. Bepaling van het toepasselijke juridisch regime

Retourgoederen en overtollige voorraad

- *EU Hof van Justitie (04-07-2019); ECLI:EU:C:2019:564*
- Retourgoederen uit garantie en/of 'overstock'
- Apparaten in originele verpakking: geen afvalstof, tenzij op het tegendeel duidende aanwijzing
- Onverpakte apparaten: goede werking moet worden vastgesteld
- Bij transport tevens bescherming tegen transportschade

Tweedehandsgoederen bij normaal gebruik geen afvalstof

- *Gerechtshof Amsterdam (18-09-2019); ECLI:NL:GHAMS:2019:4247*
- Gebruikte goederen van Nederland naar Nigeria
- Geen aanwijzingen dat de goederen niet goed functioneerden
- Verklaringen dat geen reparatie of bewerking nodig was voor gebruik
- Lage prijs op tweedehandsmarkt betekent nog niet dat verkochte goederen een last vormden waarvan voorgaande eigenaar zich wilde ontdoen.

Basisolie nog steeds geen afvalstof

- *Rechtbank Rotterdam (12-09-2019); ECLI:NL:RBROT:2019:7450*
- Curator wordt vervolgd voor het laten overbrengen van basisolie, bestemd voor productie van scheepsbrandstof
- Afdeling bestuursrechtspraak oordeelde in 2014 (ECLI:NL:RVS:2014:4149) dat deze basisolie bestemd voor productie van smeerolie geen afvalstof is.
- Nu ging het om inzet als grondstof voor productie van brandstof en niet voor smeerolie, maar dit leidt voor Rechtbank niet tot andere conclusie.

Gevaarlijke of niet-gevaarlijke afvalstof

- *EU Hof van Justitie (28-03-2019); ECLI:EU:C:2019:270*
- Bijlage III Kaderrichtlijn afvalstoffen 2008/98 ter vaststelling of sprake is van een gevaarlijke afvalstof
- Als een afvalstof kan vallen onder zowel een code voor gevaarlijk afval als een code voor niet-gevaarlijk afval, moet de samenstelling ervan verder worden onderzocht.
- Via bemonsteringen, chemische analyses en tests uitzoeken welke gevaarlijke eigenschappen er eventueel zijn en welke gevaarlijke stoffen de afvalstroom redelijkerwijs kan bevatten.
- Voorzorgsbeginsel geldt bij deze risicobeoordeling als praktisch niet is vast te stellen of er gevaarlijke stoffen/eigenschappen zijn: indelen als gevaarlijke afvalstof.

Europese of nationale regeling einde-afvalfase

- *EU Hof van Justitie (28-03-2019); ECLI:EU:C:2019:264*
- Artikel 6, lid 4 Kaderrichtlijn afvalstoffen 2008/98
- Als er geen communautaire criteria zijn voor de vaststelling van de einde-afvalfase van een specifieke afvalsoort, dan wordt de einde-afvalfase afhankelijk van de vraag of er nationale criteria zijn vastgesteld.
- Nationaal kan een lidstaat ook afzien van een regeling voor einde-afvalfase vanwege de mening dat bepaalde afvalstoffen de hoedanigheid van afvalstof niet kunnen verliezen.
- Houder van afvalstoffen kan dan ook geen vaststelling van einde-afvalfase bij nationale bevoegde autoriteit of rechter afdwingen.

Granuliet

- *Voorzieningenrechter Rechtbank Gelderland (25-06-2020); ECLI:NL:RBGEL:2020:3097*
- Voorlopige oordelen
- Granuliet is een afvalstof, gezien hoge bergen aan voorraden tegen hoge kosten die om niet worden overgedragen
- Wordt de granuliet nuttig toegepast en is daardoor sprake van einde-afvalfase?
 - Verondieping is geen aangewezen handeling van nuttige toepassing in bijlage II Richtlijn afval
 - Granuliet komt in plaats van ander geschikt materiaal, beschermt andere natuurlijke hulpbronnen
- Verwijzing naar verder onderzoek bodemprocedure met de inschatting dat er geen onaanvaardbare verontreinigingsrisico's zijn
- Later is rekenfout geconstateerd, wellicht nog weer een nieuw rechterlijk oordeel.

Afvalbelasting

- *Gerechtshof Den Haag (18-06-2019); ECLI:NL:GHDHA:2019:1643*
- Afvalbelasting bij gevaarlijke afvalstoffen niet in strijd met artikel 28, lid 1, aanhef en onderdeel c van de Wet milieubeheer, dat nihil tarief regelt voor installaties waarin geen huishoudelijke afvalstoffen, gemengde bedrijfsafvalstoffen en gemengd sorteerresidu mogen worden verbrand. Dan geldt geen extensieve interpretatie als in een installatie gecombineerd ook gevaarlijke afvalstoffen mogen worden verbrand.
- Geen strijd met verdragsrechtelijke gelijkheidsbeginsel: wettelijk onderscheid tussen inrichtingen ter verbranding van verschillende afvalstoffen en inrichtingen voor enkel gevaarlijke afvalstoffen toelaatbaar.
- Geen strijd met Europees recht volgens principe 'Vervuiler betaalt'

Afvalbelasting

- *Voorzieningenrechter Rechtbank Den Haag (18-12-2019); ECLI:NL:RBDHA:2019:13622*
- Importheffing op afval geldt als prikkel om afvalstoffen uit het buitenland beter te sorteren, hoogwaardiger te verwerken en meer te recyclen.
- Importheffing is in overeenstemming met artikel 4 Kaderrichtlijn afvalstoffen (afvalhiërarchie)
- Bij wijziging van de richtlijn is gebruik heffingen zelfs als een voorbeeldmaatregel genoemd voor preventie/recycling

Verwerking beeldbuis in strijd met Richtlijn AEEA

- *Afdeling bestuursrechtspraak (22-01-2020); ECLI:NL:RVS:2020:208*
- Verwerking van beeldbuisapparaten vereist als eerste stap het afzonderen van de beeldbuis zelf.
- Afzonderen gedefinieerd in Richtlijn AEEA, definitie suggereert ook 'tijdens het verwerkingsproces'
- Vraagstuk over Europeesrechtelijk begrip 'afzonderen' niet voorgelegd aan Hof van Justitie

Analyse afvalstoffen bij EVOA-kennisgeving

- *Voorzieningenrechter Afdeling bestuursrechtspraak (15-01-2019); ECLI:NL:RVS:2019:68*
- Algemene kennisgeving artikel 13 EVOA bepaalt niet dat afvalstoffen wat betreft kwalificatie, classificaties en samenstelling exact gelijk moeten zijn aan de bij de kennisgeving behorende analyse
- Analyse houdt ook geen maximale waarden in voor alle onder de algemene kennisgeving uit te voeren transporten.
- Artikel 13 EVOA kent als criterium 'in essentie soortgelijke fysische en chemische eigenschappen'
- Een zekere variatie in samenstelling van afvalstoffen is dus mogelijk

Geschillenregeling EVOA

- *EU Hof van Justitie (14-03-2019); ECLI:EU:C:2019:200*
- Weigering van Tsjechië om afvalstoffen terug te nemen na illegale overbrenging naar Polen
- Status artikel 28 EVOA (geschillenregeling), in casu discussie over de vraag ‘(einde-)afvalstof of niet?’
- Bewijslast voor stelling Commissie in niet-nakomingsprocedure dat sprake is van een afvalstof en dus niet omgekeerd, namelijk bewijzen dat géén sprake is van een afvalstof.
- Commissie slaagt niet in de bewijsopdracht.
- Enkele bewijsafwegingen van Hof ter illustratie:
 1. Mengsel op basis afvalstoffen hoeft niet zelf een afvalstof te zijn
 2. Gevaarlijkheid niet beslissend
 3. Registratie op basis van REACH kan foutief zijn

Geen extensieve opvatting voor bevoegdheid tot intrekking EVOA-toestemming

- *Afdeling bestuursrechtspraak (06-11-2019); ECLI:NL:RVS:2019:3741*
- Intrekkinggronden van artikel 9 EVOA staan aan verdergaande interpretatie van de Staatssecretaris als bevoegd gezag dat verwerking niet conform de wet is in de weg als voor de verwerking een inrichtingsvergunning in de zin van de Wet milieubeheer is verleend en de in de kennisgeving opgegeven werkwijze wordt gevolgd.
- Geen overtreding van artikel 25 Kaderrichtlijn afvalstoffen op basis waarvan specifieke algemene voorschriften voor verwerkingsmethoden en specifieke voorwaarden (grenswaarden) met betrekking tot gevaarlijke afvalstoffen kunnen gelden.

Verontreiniging bij groene-lijstafvalstoffen

- *Rechtbank Rotterdam (11-12-2019); ECLI:NL:RBROT:2019:10626*
- Beleidsregel Inspectie leefomgeving en transport over verontreiniging met 'andere componenten' is niet in alle opzichten duidelijk
- Verdacht bedrijf mocht gerechtvaardigd op de 2%-norm voor 'andere afvalstoffen' vertrouwen
- *EU Hof van Justitie (28-05-2020); ECLI:EU:C:2020:398*
- Perfect homogene afvalstroom is technisch lastig (zo niet onmogelijk) te garanderen
- Beoordelingsmarge, criteria in relatie tot soort en hoeveelheid stoffen, eigenschappen afvalstoffen, gevaarlijkheid, beschikbare technologie
- Wordt milieuhygiënisch verantwoorde wijze van nuttige toepassing verhinderd?
- Geschillenregeling artikel 28 EVOA

Uitleg directe werking EVOA

- *Voorzieningenrechter Rechtbank Midden-Nederland (24-01-2020);
ECLI:NL:RBMNE:2020:393*
- EVOA heeft directe werking, maar is publiekrechtelijk van aard met handhaving via bestuursrechtelijke en strafrechtelijke weg
- EVOA heeft niet ook directe horizontale werking die doorwerkt in (rechts)verhouding tussen particuliere partijen

EVOA wijkt voor MARPOL verdrag

- *Gerechtshof Den Haag (27-11-2019); ECLI:NL:GHDHA:2019:3144*
- Marpol-verdrag geldt als bijzondere regeling – zie EVOA artikel 1, lid 3, aanhef, sub a
- Tegenovergesteld: uitzondering in Marpol artikel 2, lid 3, sub a en b onder II:

“vrijkomen van schadelijke stoffen als rechtstreeks gevolg van de exploratie, exploitatie en bijbehorende verwerking op zee van mineralen die zich in de zeebodem bevinden”

- Volgens Hof geldt uitzondering alleen als direct vrijkomen onvermijdelijk is en niet kan worden voorkomen. Dat was hier niet zo, te meer omdat er in verband met opslag op enig moment toevoeging chemicaliën plaatsvond.
- Hof geeft een leerzame, uitgebreide, stapsgewijze uitleg van Marpol-verdrag.

EVOA wijkt voor Verordening dierlijke bijproducten

- *EU Hof van Justitie (03-09-2020); ECLI:EU:C:2020:636*
- EVOA geldt niet voor overbrenging van dierlijke bijproducten, tenzij Verordening dierlijke bijproducten anders bepaalt (zoals bij gevaarlijke afvalstoffen, zie ook ECLI:EU:C:2019:443).
- Verordening dierlijke bijproducten bepaalt exclusief de toepasselijke regeling
- Dierlijk bijproduct is iets anders dan bijproduct uit artikel 5 Kaderrichtlijn afvalstoffen
- Een mengsel van dierlijke bijproducten (categorie 3) met niet-gevaarlijke afvalstoffen kwalificeert als dierlijk bijproduct en de mengverhouding is niet relevant...
- ...tenzij opzettelijk een geringe hoeveelheid dierlijk bijproduct is toegevoegd om de EVOA te omzeilen.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden,
overweging 5.5,
ECLI:NL:GHARL:2018:11244

*“De
afvalstoffenregelgeving
wordt in de praktijk
als bijzonder
gecompliceerd
ervaren”*

Mr R.G.J. Laan
r.laan@vandiepen.com